

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

**Axel, Johannes Honorius van
Coloniae Agrippinae, 1656**

De eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Titulus VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61572)

perfectæ vitæ & conversationis fuerint, ad majores ordines promovet; *c. sane & 2. de cler. conjug. c. 1. hoc. tit. & ibi glos. in ver. dispensative Pan. in c. 2. num. 5. eod. & ibi Can. cum istis clericis qui inciderunt in bigamiâ, ut quia de jure aut de facto contraxerunt cum duabus, vel cum una corrupta, Episcopi non dispensant propter affectum intentionis cum opere subsecuto, *c. nuper. de bigam. non ordin. glos. in c. 1. in ver. dispensative hoc tit. & Pan. d. c. 2. num. 5. eod.* ut autem matrimonium contrahere possint, episcopi dispensare non possunt, sed cum Subdiacono † dispensat summus Pontifex, *c. 1. de illo & ibi glos. 32. dist. & Can. ac etiam cæteris superioribus potest dare licentiam contrahendi matrimonium, quia sacri ordines obligant ad continentiam ex constitutione ecclesiæ, contra quam Papa potest dispensare, Zabar. in clem. ut hi qui in 8. quest. de atar. qualit. & ordin. proficien. Archid. in c. de illo n. 1. 32. dist. c. cum in præterito & ibi Archid. nu. 3. 84. dist. Dec. in c. qua in ecclesiam nu. 46. & 47. de const.**

¶ *Votum solemnizatum † per professionem expressam vel tacitam, factam alicui de religionibus per sedem apostolicam approbata, impedit & dirimit matrimonium post contractum, c. 1. & 2. c. meminimus in princ. e. fin. hoc tit. c. 1. de vot. in 6. ac dissolvit matrimonium prius contractum, quando per carnis copulam non fuerit consummatum, c. ex publico de convers. conjug. & ibi glos. & Can. dictum est supra tit. de convers. conjug. Religiosi & moniales post professionem matrimonia contrahentes, tunc ipso facto excommunicati, & tamdiu publicè, etiam ex officio, & nemine deferente, per ecclesiarum Prælatos excommunicati sunt nunciandi, donec suam recognoscences errorem, separentur ab invicem, & ab episcopo*

obtineant absolutionis beneficium. clem. 1. de consang. & affin. & ibi glos. & Dd. Votum solemnizatum † per susceptionem sacri ordinis impedit ac dirimit matrimonium post contractum, uti dictum est, sed non dissolvit matrimonium prius contractum etiam si per carnis copulam non fuerit consummatum, extravag. loh. 22. 1. de vot. & voti redempt. c. rursus & ibi glos. 2. mag. & Can. hoc tit. Alia vota quacunque solemnitate † emissa impediunt quandoque matrimonium, sed non dirimunt contractum, c. 1. in fi. de vot. in 6. ut votum simplex religionis, c. meminimus §. verum c. rursus hoc tit. suscepio habitus professorum extra religionem à non habente potestatem incorporandi religioni, c. consuluit hoc tit. votum castitatis factum sine mutacione loci vel vestis, c. veniens hoc tit. Solum Papa dispensat cum monacho & moniali ut matrimonium contrahant, vel ut ad tempus in matrimonio commorentur, donec prolem suscipiant, & postea ad monasterium redeant. Innoc. in c. cum ad monasterium num. 1. & per tot. de stat. monach. Bald. in l. si tibi filius num. 3. ff. de adopt. Io. And. in c. actus legitimus num. 5. & seqq. & in c. semel Deo de reg. jur. in 6. in mercurialibus Felin. plures cumulans in c. si quando num. 5. de rescript. ubi allegat unum exemplum. Dec. in c. qua in ecclesiam. n. 46. de constitut. late Boich. in c. cum ad monasterium num. 8. & seqq. de stat. monach.

De eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium.

Titulus VII.

SVMMARIA.

I Matrimonii legitimi existentia causat perpetuum impedimentum contrahendi matrimonium

monium etiam post obitum conjugis & dirimit contractum cum polluta data fide per adulterum.

- 2 Sedes apostolica dispensat cum eis addita clausula dummodo neuter eorum in mortem conjugis defuncti, machinatus fuerit.
- 3 Matrimonium contractum cum secunda tenet quando matrimonium seu sponsalia de presenti cum prima contracta non tenent propter justum metum aut alias.
- 4 Contractus matrimonij superstiti prima, qua sit legitima uxor, de facto cum secunda, qua scit, virum aliam uxorem habere, inducit perpetuum inter eos impedimentum etiam post mortem primæ impediens & dirimens matrimonium.
- 5 Si secunda ignoravit virum aliam uxorem habere toto tempore ante mortem primæ uxoris, est in potestate decepta separari à viro putativo, vel implorare ipsum compelli si noluerit sponte ad contrahendum cum ea de novo matrimonium.
- 6 Si autem certiorata de vita primæ uxoris, passa sit se cognosci ab illo, non potest amplius eum habere maritum.
- 7 Machinatio alterius ex conjugibus, & persona extranea, ea intentione ut matrimonio copularentur, in mortem alterius conjugis secuta morte impedit & dirimit inter eos matrimonium, etiam si non intercesserit adulterium, si intervenierit machinatio alterius tantum non impedit matrimonium nisi sit machinatio conjuncta cum adulterio.

Secundum impedimentum causatur ex pollutione per adulterium, vel machinatione in mortem conjugis, de quibus tractat sub hoc tit. in qua duæ constituendæ sunt regulæ. Prima est validum est matrimonium quod quis post obitum uxoris contraxit cum ea, cui uxore vivente fide data pro-

misit se illam ducturum, vel cum ipsa de facto contraxit, si nec ante nec post, legitima ejus uxore superstiti, cognovit eandem c. fin. & ibi glos. fin. hoc tit. & ibi Can. Altera, validum est matrimonium cum polluta, † superstiti uxore per adulterium, c. significasti hoc tit. c. si quis vivente 31. q. 1. in princ. nisi uxore vivente, aut fidem sibi dederit de contrahendo matrimonio, d. c. significasti c. relatum 31. quest. 1. aut de facto cum ea contraxerit, c. ex litterarum c. cum haberet c. si. in si. hoc tit. vel machinatio alterius intervenierit in mortem conjugis, c. 1. & ibi Pan. num. 3. c. super hoc c. veniens circa fin. hoc tit. quodlibet istorum impedimentorum conjunctum cum adulterio, impedit contrahendum, & dirimit contractum matrimonium; nam adulter separatur à secunda, etiam si longo tempore ei cohabitaverit, & filios procreaverit. c. 2. c. ex litterarum c. cum haberet hoc tit. glos. fin. in si. in d. c. 1. hoc tit. & ibi Pan. num. 4. & Can. communiter. Pro majore explicatione singula persequar. Sola existentia legitimi matrimonii causat perpetuum impedimentum contrahendi matrimonium, etiam post obitum conjugis, & dirimit contractum cum polluta data fide per adulterium, etiam si prima conjux non fuerit cognita, c. 2. & ibi Pan. num. 4. hoc tit. & fuisset ab eo separata quoad thorum, c. ex litterarum hoc tit. sedes apostolica † & non episcopus Navar. cons. fin. hoc tit. consuevit cum eis dispensare, addita clausula, dummodo neuter eorum in mortem conjugis defuncti machinatus fuerit, & legitime prolem susceptam post obitum alterius conjugis, & exinde suscipiendam. Mandoc. de signat. grat. tit. de spons. matrim. §. si uxor alicujus. Quando matrimonium seu sponsalia de presenti cum prima † contracta non tenent, propter justum metum, aut alius,

alius, ita quod prima non sit uxor legitima, tenet matrimonium contractum cum secunda *c. significavit hoc tit. & ibi glos. & Doct.* Contractus matrimonii, superstiti prima quæ sit legitima uxor † de facto cum secunda, quæ scit virum aliam uxorem habere, etiã separatã propter adulterium, inducit perpetuum inter ipsos impedimentũ etiam post mortem primæ impediens & dirimens matrimonium, *d. c. ex litterarum & ibi glos. in ver. aliam superinduxit Anchar. & Can.* si secunda ignoravit † virum aliam habere uxorem toto tempore ante mortem primæ uxoris, potest vir uxore defuncta, utpote à lege ipsius solutus in secundam de novo matrimonialiter consentire, ita ut matrimonium valcat ex nunc, si illa in eum voluerit consentire, quia non compellitur, *c. 1. & cap. veniens hoc tit. & ibi glos. in verb. de novo eo Can.* vir ratione promissionis compellitur ad contrahendum de novo cum decepta, in potestate deceptæ est separari à viro putativo, vel implorare ipsum compelli, si sponte noluerit, nam mortua prima uxore non confirmatur inter eos matrimonium eo ipso, quia consensus viri fuit illegitimus tanquam adulterinus, & deceptæ mulieris fuit erroneus, *c. 1. hoc tit. & ibi Can.* si autem certiorata † de vita primæ uxoris, passa sit se cognosci ab illo, non potest amplius eum habere maritũ, *c. fin. in fin. hoc tit. c. si virgo 34. quæst. 2.* Machinatio † alterius ex conjugibus, & personæ extraneæ ea intentione ut matrimonio copularentur, in mortem alterius conjugis secuta morte impedit & dirimit inter eos matrimonium, etiam si non intercesserit adulterium, *c. 1. in princ. de conu. in fid. c. si quis vivente 31. qu. 1.* quando uterq; machinatus est, *Io. And. in d. c. 1. de convers. in fid. num. 2. Pan. in d. c. 1. sub num. 3. hoc tit.* si intervenerit machinatio alterius

tantum non impeditur matrimonium, nisi sit machinatio conjuncta cum adulterio, *c. super hoc tit. & ibi Pan. & Can. Pan. in d. c. 1. sub num. 3. hoc tit.* sola voluntas & affectus machinationis, nullum præstat impedimentum, *c. si quis suadente & ibi glos. in verbo occidisse 17. quæst. 4.* si verò occidit non ea intentione ut conjungerentur, sed casu, quia inimici sunt vel ex alia causa, tunc potest ducere in matrimonium uxorem occisi, *c. laudabilem §. ad hoc de convers. in fid.*

De Conjugio leproforum.

Titulus VIII.

SVMMARIA.

- 1 Lepra impedit contrahendum & dissolvit Sponsalia de futuro sano volente, sed non dirimit matrimonium contractum, licet nondum sit consummatum.
- 2 An sanus teneatur conjugii leprosa vel alia contagione laboranti debitum conjugale reddere.
- 3 Deportatione alterius ex conjugibus non solvitur matrimonium.
- 4 Furor subsequens matrimonium contractum non dissolvit.

TERTIUM impedimentum est lepra, quæ impedit contrahendum † & dissolvit sponsalia de futuro, sano volente *c. fin. hoc tit. c. quemadmodum de iureiur.* sed non dirimit matrimonium legitime contractum *c. 1. & ibi Pan. num. 5. & 9. & c. 2. hoc tit.* per verba de præsentibus, licet nondum sit consummatum, *Pan. in d. c. fin. num. 3. hoc tit. per c. quemadmodum de iureiur. in fine princ.* quia infirmitas quantumcumque gravis superveniens non solvit matrimonium, etiam quoad